

úvodník

PRAHA CENTREM SVĚTOVÉ PEDOPSYCHIATRIE

V červenci letošního roku bude Česká republika hostit 23. světový kongres International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions (IACAPAP). Jde o nejstarší a nejvýznamnější mezinárodní organizaci zaměřenou na podporu výzkumu, péče a vzdělávání v oblasti duševního zdraví dětí a dospívajících. Kongresy pořádá s dvouletou periodou a navštívuje je až 2000 kolegů z mnoha desítek zemí světa.

Nadcházející sjezd v Praze bude historicky prvním světovým setkáním dětské psychiatrie v zemích bývalého východního bloku, a navíc, IACAPAP bude u této příležitosti slavit 80. let svého trvání. Program kongresu bude i proto velmi bohatý. Zaznějí vyzvané přednášky třiceti významných vědců a kliniků a ve 14 paralelních sekcích budou kromě symposií probíhat workshopy, vzdělávací kurzy a také přednášky pro českou veřejnost.

Jednou z priorit IACAPAP je výchova budoucích leaderů oboru, proto jsme v září společně zorganizovali týdenní kurz pro začínající vědce z oblasti dětského duševního zdraví, kterého se zúčastnilo 21 lékařů a psychologů ze 17 zemí, včetně dvou českých nadějí. Další fellowship program pro mladé kolegy bude probíhat během kongresu, opět s českým zastoupením.

To, že České republice bylo svěřeno pořádání tak významného kongresu, by nebylo možné bez vysokého mezinárodního renomé našeho oboru a práce skvělých lidí, o nichž západní svět věděl, i když nás oddělovala železná opona. Docentka Eva Malá, docent Vladimír Hort a docentka Jana Kocourková již v 90. letech navázali kontakty s IACAPAP a lídři této organizace jsou dodnes jejich osobními přáteli.

Pohled na význam dětské psychiatrie se celosvětově zásadně mění. Díky longitudinálním studiím na velkých kohortách jsme se, mimo jiné, dozvěděli, že duševní poruchy začínají dávno před tím, než pacient vstoupí do péče dospělého psychiatra, jak zásadní pro duševní zdraví v dospělosti jsou rané zkušenosti dítěte a že duševní onemocnění je výsledkem složité interakce rizikových a protektivních faktorů, z nichž mnohé můžeme v dětství velmi dobře ovlivnit. A také, že pokud nebudeme věnovat náležitou pozornost právě dětskému věku, promeškáme nejvýznamnější období z hlediska prevence a mírnění závažnosti průběhu duševních poruch.

Pokroky v pochopení významu dětského duševního zdraví jsou reflektovány i v revizi klasifikačních systémů. DSM-5 je postaven na principu kontinuity duševních poruch od dětství do dospělosti. Tak některé duševní nemoci, které jsme vnímali jako nemoci dětské, jsou včleněny do společných kapitol s nemocemi dospělých. Například kapitola Anxiety Disorders začlenila separační úzkostnou poruchu a selektivní mutismus mezi ostatní úzkostné poruchy v dospělosti, podobně kapitola Feeding and Eating disorders přiřadila dříve typické nemoci vyskytující se v dětském věku, jako je pika nebo ruminační porucha, do společné kapitoly s ostatními poruchami příjmu potravy dospělých.

Bohužel, poznatky z výzkumu zatím velmi málo ovlivňují organizaci zdravotní a sociální péče i vzdělávání. Dodnes jen pár zemí zformulovalo komplexní národní politiku duševního zdraví dětí a adolescentů, která by sjednotila koncepční a resortní roztráštěnost péče. Česká republika mezi ně bohužel nepatří a je to jeden z našich hlavních úkolů do budoucna. Je také zásadní, aby zapojení dětské psychiatrie do současné

probíhající reformy bylo skutečně systémové a vycházelo z potřeb oboru a nikoliv z definic projektů, které na dětské duševní zdraví původně vůbec koncipovány nebyly.

Sekce dětské a dorostové psychiatrie Psychiatrické společnosti a Asociace dětské a dorostové psychiatrie musely velmi dlouho bojovat o uhájení samostatného vzdělávání a otázky financování oboru, tak časově a organizačně náročného, nejsou uspokojivě dořešeny dodnes. V České republice je tak několikanásobně méně dětských psychiatrů a psychologů než v zemích, jejichž systémem péče bychom se chtěli a měli inspirovat. Závažným způsobem se nedostává akutních lůžek, naprostá většina nemocnic nemá dostupnou konziliární pedopsychiatrickou péči, a pokud ano, pak jsou problémy v péči návazné.

Věříme však, že se blýská na lepší časy, a uděláme maximum, abychom situaci u nás změnili. O budování oboru musejí ovšem rozhodovat ti, kteří v něm dlouhodobě působí, a jejichž pohled na budoucnost dětské psychiatrie tedy formovala profesní zkušenost, nikoliv sociálněinženýrské snění.

Vážíme si toho, že v našem úsilí nacházíme významné spojence mezi odborníky spřízněných profesí, politiky a již i filantropy. Náš velký dík za podporu patří Nadaci J&T, RSJ Foundation, Nadaci Agrofert a advokátní kanceláři Pokorný, Wagner a partneři.

Máme pár týdnů do zahájení pražského kongresu a věřím, že jsme v přípravě nezklamali. Čeká nás několik intenzivních dní plných zásadních přednášek, inspirujících diskusí a přátelských setkání, které nejen nám pomohou navázat dlouhodobou spolupráci s těmi, od kterých se můžeme mnohému naučit. Závěrem bych rád poděkoval výboru Psychiatrické společnosti za soustavnou podporu příprav kongresu, stejně tak děkuji agentuře C-IN za osobní přístup k našemu kongresu, dále děkuji členům organizačního a programového výboru, zejména jeho předsedovi dr. Pavlu Theinerovi. Budu se s vámi se všemi těšit na setkání.

Michal Goetz

Sekce dětské a dorostové psychiatrie PS ČLS JEP

Předseda kongresu IACAPAP 2018

Dětská psychiatrická klinika UK 2. LF a FN Motol, Praha